

EMSALÖBLADET

JUNI
2020

Småsjöar på Emsalö SIDAN 2

Björklunds båtvarv SIDAN 4

Varning för hjortar SIDAN 8

MÅNGA SMÅSJÖAR PÅ EMSALÖ

På Emsalö finns flera små träsk som i tiden gett mycket glädje och nytta åt lokalbefolkningen.

Vid några utlopp har det funnits sädeskvarnar eller pärthyvlar och från träskan har man sågat ut is förrän de eldrivna kylskåpen uppfanns. Fisk har också fångats, fastän de nog inte kunde jämföras med havsfisken.

Emsalö har blivit berikat med åtta stycken större eller mindre träsk. Därtill finns det ett antal mindre gölar, på ortsmålet kallade påttar. Detta kan jämföras med vår stora grannö Vessölandet, som har endast ett riktigt träsk. Alla träskan har ett namn. Norrifrån räknat är de: Metträsket (förr benämnt Nasselvikträsket), Orrträsket (också kallat Orrbyträsket), Rävträsket, Sommarträsket, Kvarnträsket, Bjurmossaträsket, Käppviksträsket (också kallat Lillnordsträsket) och Utterviksträsket (senare benämnt Boviksträsket).

Sedan har vi de allra minsta träskan, som förr faktiskt kunde göra skäl för namnet träsk, men vilka numera till största delen har vuxit igen eller dikats ut. Det fanns till exempel ett litet träsk på Esthamnsudden, kallat Esthamnspåtten, men det försågs senare med ett inlopp och började användas som båthamn. Kallas lagun av grannarna nuförtiden. Andra mindre påttar finns här och där i skogarna, bland annat nära Skärsviksvägen.

För några hundra år sedan utnyttjades utloppen från de större träskan till att driva enkla kvarnar, enligt Emsalöboken åtminstone från Orrträsket, och från Kvarnträsket där det lär ha funnits tre kvarnar. Eftersom Sommarträsket och Kvarnträsket i Bengtsby står i förbindelse med varandra minskade vattenflödet i Kvarnträsket avsevärt då Sommarträskets vattennivå på 1920-talet sänktes med 90 centimeter. Då var man å andra sidan inte längre beroende av att kunna mala säd i Kvarnträskets kvarnar.

Pärthyvel i Orrby

I början av 1900-talet utnyttjades Orr-

träskets utlopp till att driva en pärthyvel.

Innan petroleummotorerna togs i bruk byggde några entusiastiska bybor i Orrby en pärthyvel med vatten från Orrträsket som drivkraft. Från Orrträsket gick ett utfall, alltså ett större dike, vars vatten då vårfloppet var som bäst räckte till för att driva hyveln.

Pärthyveln var byggd ett tiotal meter från landsvägens östra sida. Några rester av den kan ännu skönjas. Denna kvarn var i flitig användning, för de flesta husen hade på den tiden vattentak av pärtor som ofta behövde förnyas.

På 1920–1930-talen och in mot 1940-talet hyvlades pärtor som ivrigast i Orrby. Så småningom kom järnhjulstraktorerna in i bilden och sådana skaffades till jordbruket. De började också användas som drivkraft till de pärthyvlar som senare fanns på flera ställen på ön. Man behövde då inte vänta på bra nederbörd. Pärtorna hyvlades mestadels på försommaren, eftersom virket inte fick torka för mycket för att det skulle bli bra pärtor. Då det hyvlades behövdes många flinka händer för

att samla upp och räkna pärtorna när de sattes i knippen och bands om med snöre eller ståltråd.

Fiske och isupptagning

Det fiskades också i träskan, åtminstone abborre och gädda, men sötvattensfisken ansågs smaka sämre än "riktig" havsfisk, eftersom den fått både smak och färg av det humusrika vattnet.

På Orrträsket togs på vintern upp stora isblock för kylning av mjölk som skulle skickas till mejeriet. De sågade iskuberna lagrades i en grop på en norrsluttning eller annat skuggigt ställe. Gropen fylldes med sågspån som täcktes över isblocken och fungerade som god isolering. Också på de andra träskan, bland annat Utterviksträsket, togs det upp is men i mindre skala.

Isen användes i de kallskåp och iskällare som i första hand sommarboende började hålla sig med. Eftersom träskan hade sött vatten var isen på dem hårdare än havsvis och kunde lagras hela sommaren.

PER JUSLIN

IN MEMORIAM

Erik Juslin & Per Juslin

Den 31 mars 2020 avled el-entreprenör Per Juslin i en ålder av 82 år. Mindre än två veckor tidigare hade hans fem år äldre bror Erik dött. Därmed hade de två sista av de ursprungligen fyra bröderna från Övre Fadders i Orrby gått ur tiden.

Både Erik och Per hade yrken som gjorde att de kom i kontakt med många människor.

Erik kom som seminolog att besöka en stor del av bondgårdarna i östra Nyland och blev därvid bekant med alla kreatursägare i dessa trakter.

På fritiden ägnade sig Erik gärna åt att vårda sin skog, och han var därtill en händig timmerman med flera uppförda hus. Hans största intresse var dock musiken. Musikaliteten hade han som ett arv från många tidigare spelmän både på sin mors och fars sida. Trots att han var självlärd var hans virtuositet på dragspelet anmärkningsvärd. Han engagerade sig i Borgånejdens spelmansklubbs verksamhet och deltog flitigt i klubbens spelningar. Han var också en av de bärande krafterna i det lokala Skäribandet som under många år uppträdde på dansaftnar, bröllop och andra tillställningar. Han hade också avlagt kustskepparexamen och seglade i skärgården med egen båt.

Eftersom han verkat som soldatgosse under krigsåren ägnade han på äldre dagar tid och intresse åt verksamheten inom Östnylands traditions-gille för soldatgossar och flicklotter.

Brodern Per (Pelle) var vida känd bland allmänheten både i Borgåtrakten och i kringliggande byar genom sitt yrke. Efter folkskolan i Bengtsby utbildade han sig till elmontör vid Haiko yrkesskola, och inledde därefter studier vid Tekniska skolan i Helsingfors, därifrån han utexaminerades som eltekniker 1962. Efter några års anställning vid eltekniska firmor i Helsingfors och Borgå grundade han 1967 sitt eget företag för elinstallationer, med verksamhet inte bara lokalt utan också bland annat i Sibbo och Pernå. Han var känd som en samvetsgrann yrkesman som utförde sina uppgifter till kundernas belåtenhet.

Per Juslin hade ett stort intresse för förhållandena i äldre tid. Detta ledde bland annat till att han under sin yrkesverksamhet ofta tog vara på uttjänta föremål, strömbrytare, mätartavlor och andra detaljer när han ersatte dem med nya. I förlängningen gjorde samlandet att han nödgades uppföra ett skilt litet hus för att få plats för alla föremål.

Detta Pelles elmuseum hann under åren få många besökare från när och fjärran.

Han var från 1993 under ett tiotal år nämndeman vid häradsrätten och tilldelades, liksom sin far Ivar före honom, hederstiteln häradsdomare 2005.

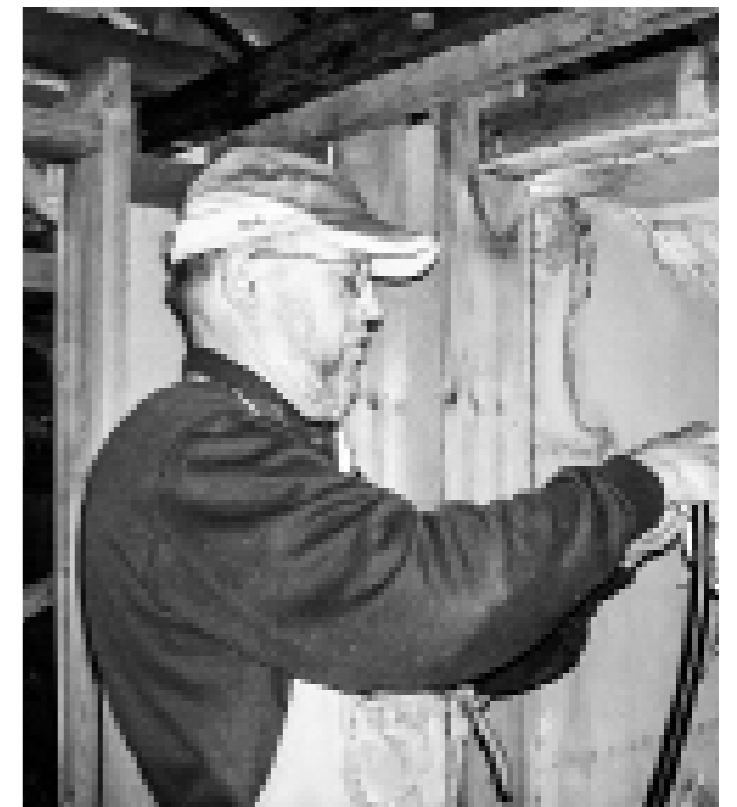
På äldre dar hörde till Pelles intressen att nedteckna speciella ord och uttryck som människor i hans näromgivning använde, och han satte också till pappers sina tankar om händelser han hade upplevt eller hört omtalas. Han var en flitig medarbetare i Emsalöbladet, där ett av hans alster från den gångna vintern också ingår i detta nummer (på sidan här intill).

De båda avlidna sörjs av en stor släktkrets och många vänner.

BERTEL ROSENSTRÖM

ERIK JUSLIN

PER JUSLIN

BJÖRKLUND SATT TAK PÅ POTATISÅKERN

En dag i maj 1957 var 9-åriga Sten "Steno" Park-Björklund nära att förlora allt; sitt hem, sin pappa och familjens levebröd Björklunds Båtvarv.

Men lyckligtvis blev det inte så och en solig marseftermiddag sitter Steno med frun Kaarina hemma på Lunda och berättar om båtvarvets historia för intervjuaren. Pappan, Birger Björklund var sjöman och maskinist. Mot slutet av 1940-talet blev han en av tre delägare och maskinist i skutan ASTRID, som byggdes i Vålx 1947. Skutan fick namnet efter Birgers hustru, Astrid. Skutan användes mestadels för transport av propps och såldes 1952 till Sibbo. När skuttransporterna upphörde såldes skutan 1969 som skol-fartyg till Helsingfors. Nuförtiden seglar ASTRID som chartersegelare med vedkajen i Helsingfors som hemmahamn.

"Att vara delägare i skutan betyder, att man kör den själv och lastar den själv, så det är också arbetsplats", säger Steno. Efter att skutan sålts, sysslade Birger med skogsarbete och jobbade sedan två vårar på sin kusins, Erik Jonassons båtvarv på Pörtö.

"Sen började han fundera på att börja eget och startade Björklunds båtvarv 1955", säger Stenu. "Var det inte om det en sketch på Midgård – 'Björklund han satt take på potatisåkern', invänder Kaarina."

"Jo, precis så var det! Båtlidret byggdes faktiskt ovanpå potatisåkern, och där står det ännu idag. Birger byggde inte båtar.

Det gällde båtarnas vinterförvaring. Det var först jag, som började bygga båtar", fortsätter Steno".

Antalet båtar ökade raskt på 50-talet. De var både stora och små, motor- och segelbåtar. "När jag var minikunde, var jag alltid pumpvakt på våren. Båtarna läckte dag och natt, och man måste pumpa också ute vid bojar, det var besvärligt. Det tog från en till flera dagar per båt. Alla skulle ut så tidigt som möjligt, så att båten inte skulle torka för mycket i båtskjulet."

Det första båtbygget

Sin första båt, en jolle, byggde Steno hemma med Birgers hjälp, han var då 14 år. Andra båten blev färdig i Pernå fiskarskola, det var en roddbåt. "Vi var sju killar, var och en byggde sin egen i samma takt. Där lärde man sig båtbygge, navigation, fiske och att binda och tölna nät. Pernå fiskarskola var inom Kuggom folkhögskola, så jag fick två betyg. Och också förarbrev och maskinpapper."

"Då blev jag intresserad av båtbygge. Maskiner var jag mest intresserad av, men båtbygge och motorarbete går ju hand i hand."

Efter skolan började Steno jobba på varvet. Det var vårustrustning, vinterförvaring, ta upp båtar, reparationer och motorservice. 1965 byggdes ett varmt skjul med oljepanna, för att kunna reparera och bygga båtar på vintern.

"När vi fick det varma lidret, så byggde och reparerade jag båtar alla vintrar. Det

blev allt som allt fyra-fem roddbåtar eller mindre aktersnurrebåtar per vinter."

Steno byggde också några segelbåtar, en av dem, en Catbåt, finns kvar i Lovisa och en annan, en allmogebåt, byggde han åt Staffan "Stafi" Stenström. Den största båten han byggt blev familjens egen, en 12 meter lång motorbåt, som fick namnet TYTTIJET, anspelande på Kaarinas smeknamn, Tytti, och Finnjet som var ett stort samtalsämne då.

TYTTIJET kölsträcktes 12.11.1981 sent på kvällen. "Kaarina undrade, att måste vi verkligen kölsträcka redan idag så sent på kvällen." "Steno sa, att jo-o, för i morron är det fredag den 13." Sjösättningen skedde sedan i juli 1983.

Jo, jo, bekräftar Steno. "Det finns en gammal story från 1800-talet i England om ett båtbygge där man trotsade fredag den trettonde; man satte stävorna upp fredag den 13:e och sjösatte den en fredag den 13:e och så sjönk den en fredag den 13."

Kaarina har sedan 1979 varit den enda 'anställda' på varvet. Birger hade anställt skolpojkar under vartiderna. De ville tjäna pengar till första mojon. "Jan-Erik Kindstedt var här många år och han skämtade senare, att du tog mitt arbete", säger Kaarina leende."

När Sten och Kaarina träffades 1970 gick Kaarina på Högvalla.

"Vi träffades på dans här i trakten. Det var ett sådant veckoslut, att man inte åkte hem – jag är ju hemma från Helsingfors – så jag for och dansa med min väninna."

1973 gifte sig sedan Steno och Kaarina. "På varvet hade vi nog alldeles skilda jobb. Bland annat har jag skött vinschen – hon är vinnspäällikkö, påminner maken. Jag smörjade alltid nya båtarna med linolja och så har jag vaxat båtar. Det var också mitt jobb att måla giffvärgen, städa skåp och lådor och dammsuga. Båtarna skulle ju vara prydliga och fina, när de for härifrån."

När de en gång skulle såga upp bräder på Öhmans såg så måste man ha en baksågare, som tar emot bräderna från sågbordet. Öhman sade till Steno, att han borde ta någon annan än Kaarina.

"Nää, sa Steno, Tytti klarar det nog, hon har alltid klarat. Och det gjorde hon." Hon visste nog att det var svårt, för det var långa stockar och bräderna var svåra att hantera.

I båtlidret – på potislandet – rymdes ungefär 25 båtar på 50-talet då båtarna var ganska små. Senare rymdes det ett mindre antal när båtarna blev större. Från första början har kunderna varit mest helsingforsbor. Kunderna har hittat varvet oftast via djungeltelefon berättar Kaarina.

"Det var så att om någon ringde och frågade om båtplats, och om man inte hade, så sa man att fråga den och den."

Björklunds varv var ofta det enda som

hade öppet hela sommaren. Det var mycket reparationer. Sjöbevakare hämtade ofta haverister till vår brygga. Det slutade, när Steno sade stopp, efter att man måste ta upp en läckande båt, som inte avhämtdades.

"Ska du inte berätta vad som hände 16.5.1957?" frågar Kaarina.

"Det var så, att jag stod bredvid Birger i båtlidret. Han skulle breda ut gammal färg och värma det med blåslampan. Blåslampan var på och genast när han tog i den, så small det till, blåslampan exploderade. När den brast, så flög ju petroleum runt omkring och det började brinna överallt."

"Jag stod alldeles bredvid, jag skulle just låna en kniv utav honom. Jag blev så rädd, att jag for som en skott ut genom ytterdörren. Och så visste ingen var jag va", berättade Steno.

"Mamma Astrid var i butiken, när det kom brandalarm. Hon skulle just betala och varorna låg på disken. Hon fråga var det brinner. Handlaren Kalle Englund ville inte först säga, han såg bara lustig ut. Men så måste han säga, att det är nog ner hos er det brinner."

"Birger fick petroleum på sina kläder och de tog eld med detsamma. Han brann som en fackla. Han for ut genom ena dörren och Einar Johansson visade på brandsläckaren och ville spruta på honom, men Birger sprang ner till stranden och kastade sig i vattnet. Och där fick han släckt sig."

"Det var en våldsam brand. Det brann 16 båtar. Vi hade inte satt ut så många båtar, bara 4-5". Följande dag var det stora rubriker i Nya Pressen: Katastrofal brand på Emsalö!

Och så här stod det sedan i Hufvudstadsbladet 17.5.1957:

Varv med 16 båtar brann ned på Emsalö. Som en levande fackla kastade sig maskinisten Birger Björklund i sjön sedan hans kläder antänts av en exploderande blåslampa på torsdagseftermiddagen i ett stort båtskjul i Bengtsby på Emsalö. Hoppet i sjön räddade hans liv. Skjulet

brann på en kort stund ned till grunden och samtidigt förstördes sexton båtar, som var värda flere miljoner mark.

Steno fortsätter; "Birger blev illa bränd, han var någon vecka på sjukhus. Men sen kom han hem. Det var värst på benen, bara blåsor och skinnet bort, där kläderna brann. Ansiktet blev inte så illa bränt. Han kunde inte ha kläder på. Som lycka var det en varm sommar. Han hade en bekant sjuksköterska, sommargäst och emsalöbo ursprungligen, som skötte om honom. Han klarade det bra och huden växte tillbaka. Han var ju redan 50 år då och levde till 1974."

"Allt brann upp. Brandkåren hade ingenting att göra. Dom hade en dålig spruta och fick bara se till att skydda boningshuset. Einar Johansson satt på taket med ett ämbar, han skulle kasta vatten på filttaket om det skulle tända."

"Birger hade inte kvar ens en hammare, allt brann upp med träskaft. Kvar var några ankare, motorer, kättingar och kölar, som köptes upp av en skrotfirma. Så var det bara att börja om genast. Efterfrågan var stor för båtplatser. Nya båtlidret byggdes färdigt redan samma sommar. Nybygget blev lika stort, som 'taket på potatislandet'. Lyckligtvis hade varvet försäkring."

"Idag finns det bara några båtar i vinterförvaring?"

"Jo, det var Henry Orrman som sa åt mig i tidens morgon – du skall sluta i tid, förrän du blir sjuk. Jag har tagit honom på orden, och håller på och avvecklar verksamheten på Björklunds Båtvarv."

"Om branden har varit det värsta, så vad har varit det bästa, Steno?"

Kaarina: "Du har fått jobba i frisk luft och via det här har vi fått många goda vänner."

Steno: "Om man nu tänker efter så är familjen och två pojkar de bästa. Och kunnat syssla med mitt intresse – båtar!"

INTERVJU OCH TEXT: KAARINA SINERKARI

Vintern förr – en skidfärd till Söderskär

FOTO: THURE MALMBERG

Tre unga Bengtsbybor, Rafael Sandell, John Henriksson och Mikael Lindfors gjorde i mars 1932 en minnesvärd skidutfärd till Söderskär. Det var då när det ännu fanns riktiga vintrar. Det blev en lång endagstur, de träffade trevliga människor och blev fint undfångade. Rafael Sandell skrev ned historien.

Långfredagen den 25 mars 1932 startade John, Mikko och undertecknad på en tidigare planerad skidutfärd till havs, möjligen Kalkskär. I klart solskensväder, minus 14 grader och ganska bra skidföre på landsvägen stucko vi i väg vidpass 9:30 f.m. beväpnade med goda smörgåsar och en browning (pistol).

Skidade i väg med medelgod fart och Havsudden som första mål, men nedanför Strömsbacken (slutningen mot Lisu bro) tog John en lindrig käring (skidade omkull). Färden gick vidare med god fröjd allt tills vi kommit över Utviken till Havsudden. Då tog Mikko sig en dryck från deras brunn, John och jag betraktade skogen under tiden, och John menade att den var ganska bra gallrad och i god växtkraft.

Tyckte att det var som om vi hade kommit till en villastad med gravgård, hängbjörkar och frodiga tallar.

Vargspår

Kom så ut på isen. En frisk SV-kåra emot oss, stark sol och kl. är 10.30 f.m. Tar kursen rakt söderut, på Rönnskär. Härligt skidföre, snön så hård av blåst och storm tidigare att det bär skidorna överallt. 10:45 skidade vi förbi Rysskär (senare officiellt Risskär). Där kom spår från Onaslandet som vi trodde var vargspår, och flere råvspår fanns där också, och ett utterspår kom utifrån dit med, så Mikko harmade sig att vi inte gick i land där. Men vända gick inte an; vi skulle ut till havs.

Kom så fram till Rönnskär. Där finns ett rönnbuskage på ön, om det är därför den kallas Rönnskär. Skidade opp på ön, den är kanske 50 meter lång med ett 5 meter högt sjömärke, som är gjort av kilad sten på 11 skift och målat med kalk. Kl. var 11 f.m., vi höll en akademisk kvart, lättade på bördan lite. Mikko tog sig en liten kväsare, John och jag tände på cigaretter.

Första etappen var gjord och nu skulle

beslutas vart vi skulle fortsätta. Örskär längst åt öster, sedan Långör, Larsskär och Kalkskärs blindbåk, närmast är Stenskar och längst i sydväst skymtar Söderskär. Mikko har lust till Kalkskär, men så får jag sikte på Andersholmen och föreslår att vi skall fara dit och hälsa på Lundkvistskan, och sen till Kalkskär, vilket vi enas om.

Gumman på Andersholmen blir glad

Sagt och gjort, vi lägger i väg och kl 12 är vi på Andersholmen. Ingen av oss har tidigare varit i dessa regioner. Där är två bostäder, vi prövar att det är den mindre, men slipper ej in. Vi frågar sen av en pojke om hon är hemma. Han säger att vi skall bulta på bara, vilket vi gör och får bulta duktigt, men blir till sist hörda. Gumman tittar med förvåning på oss. Vi presenterar oss som Emsalöbor från Bengtsby, som hon känner väl till. Hon blir strålande glad, ber oss in och säger att det var roligt att en gång få se Bengtsbybor.

"Jag skall koka kaffe, kom in".

Man fick av det första intrycket riktigt som om man var i en sagovärld, den gamla ensamma gumman, den hundraåriga

öppna spiseln med grytvind, små fönster och ett och varje i möbleringen som gjorde det så underbart. Gumman var så glad och hade så mycket att fråga och ännu mera att förtälja. Hon berättade om sin ungdom, om sina friare, hur hon nog skulle ha fått en rikare, men hon ville inte ha stryk, sa hon. Hur kon deras fick tvillingkalvar en julnatt och hur hon levat som änka över 30 års tid. När ugnsmun rasa ned, hur hon själv högg en bräda rund och mura opp den tillbaks, vilket allt än håller i dag.

"Jag pratar så mycket, ni får sedan skratta åt mig, med det är så roligt när ni kom hit, bliven nu här tills i morgon".

Hon berättade om röda tiden, hur hon hade mycket flyktingar där. Kaffet hann bli färdigt och nästan kallt igen innan hon fick det serverat, bara som hon prata. Kry gumma bara, trots sina 84 år, och inga bortkommiger alls.

Kl. blev just två när vi blev klara att säga farväl. En trevlig etappaus i sanning på färden!

Riktningen ändras

Så ut på skidorna igen över holmen till sjösidan, och kursen ställdes OSO på

Kalkskär. Skidföret fortfarande bra ty himlen hade mulnat. Komna ungefär en sjömil ut, börjar John föreslå att vi skall fara till Söderskär som skymtar längst i SV, vilket jag understöder, men Mikko säger nej, nej, det är för sent på dagen. Men vi skidar och talar om Söderskär bara, så tar Mikko höger om och säger må gå då!

Vi ändrar kursen 8 streck, nästan SV konstaterade John som har tagit fram sin medhavda kompass. Vi orienterar oss litet för återfärden, om det eventuellt skulle bli snöfall, vilket icke är vidare behagligt här på de stora isvidderna. Om nysnö skulle komma ner, vilket skulle göra skidföret uselt, så är det nog lite risk med det hela, men ingen rädder här.

Alltså till Söderskär fast vad skulle vara, tre väl bibehållna ungarlar, ingen ängslan skall höras. Men aj, aj vad käpparna sku flyttas hundratals gånger, och vinden rakt emot, ungefär 3:ans vind. Vi tröstade oss med god vind på återfärden. Passerade Blyön på östra sidan, då såg vi redan tornet från Johanneskyrkan i H:fors, så vi tyckte att vi hade kommit långt i Finska viken, men Söderskär gick bara undan oss, tyckte vi. Passerade Bisaballn, men ännu räckte stavandet.

Mäktig fyr

Komna så en 300 meter ifrån fyren, synes en man gå omkring fyren med nånting i handen som likna ett gevär. Vi sade må vi skall få kulor emot oss, men han försvann den mannen, det var kanske en kikare som han hade. Det var i alla fall spännande att landa på en fullkomligt okänd bergklack och människorna dito. En hund kom rusande emot oss med rätt hårt skall, men honom blevo vi fort bekanta med, så nu är det ingen fara längre. Vi betraktade fyren närmare, en ståtlig bjässe av tegel men rappad med betong på utsidorna, höjden 30 meter till lyktan, och åskledare fanns där även. Där finns också 4 eller 5 byggnader med boningsrum för fyrapersonalen, och lotsstugan på närmaste håll, ett litet sund bara emellan, där det är lite hamn för motorbåtarna.

Vi sökte oss åt närmaste bostadsbyggnad, där var två män nog ut, men de drog sig smått undan oss. Och undra på det, inte visste de om vi var fåglar eller fiskar som kom så där sent ut, kl. var då halv 4. Men så kom en fru ut och då tog Mikko till orda och sa att vi var från Emsalö, om vi kunde få lite dricka, vi var ute på skidfärd med Söderskär som mål. Vi har aldrig varit hit ut.

"Ja, var så god och kom in", sa hon genast.

John och Mikko gick in, jag blev och prata med karfolket därute. Stämningen blev genast bra, de kände Emsalö väl och många personer här också. Fyrvakten Strömsten bjöd mig in och där blev jag trakterad så som jag aldrig har blivit, kaffe och dopp

i mängd. Och jädrans snyggt och hemtrevligt hade de men ensamt nog på vintern, endast två familjer och 6 km närmast är Pörtö.

Vi pratade om ett och varje som gamla bekanta, sen tacka jag för kaffet och de bad mig välkommen åter.

Jag gick för att söka opp pojkarna. De var hos självaste fyrmästaren Lundell, ett ogenomtråkigt (?) beskedligt folk. Frun skulle ha mig att dricka kaffe där också, vilket jag inte förmådde.

17 kilometer tillbaka

Vi studera sjökorten och fyrmästarn mäta ut att vi skulle ha 17 km till Edesviken. Till H:fors var det 26 km, vi reflekterade halvt på att skida dit, men tiden är liden, måste tänka på uppbrott, ehuru det nog hade funnits att prata. Hur det gått om deras döttrar tu hade varit hemma, de hade skidat till Fagerö. Mikko pröva att de skulle ha varit präktiga om de likna sin mor.

Vi tacka så mycket för vänligheten och sa adjö, ty kl. är halv 5 och lika långt kvar att skida ännu som det vi har tillryggalagt och det mulnar allt mer. Komna ett stycke på återväg, då ropade fyrmästaren, en väska blev efter, som John hade lämnat för att åter få något ärende dit, skojade han, man har otur.

Börjar så ge efter med god fröjd, vi pröva cirka 4 knop, passerade Älgskär kl. halv 6, höll en 2 minuters paus, kaffe blev besvärligt, och så i samma tempo igen, god medvind och goda skidare också, så kl. halv 7 eftermiddag var vi till Hamnkil, 17 km alltså på två timmar, inte så illa för otränade amatörer. Tog in hos Rosenström, det var nog skönt att få sitta ner. Blevo också här undfångade på ett alldeles ypperligt sätt med kaffe och memma, vilket allt smakade utmärkt, skidandet ger ovanlig matlust. Brest några marjaser (mariage, ett kortspel) där, och så fortsatte vi hemfärden. Lite ny snö hade under tiden kommit nu som sämrade föret betydligt, men vi togo saken lugnt och kommo hem kl. halv 11 på kvällen.

En i sanning minnesrik färd som aldrig glömmes. Man får lära känna litet av fosterlandet och så är det så underbart därute på isvidderna, en vila för nerverna, allt så stilla, inte ett träd, inte ett djur, inte en människa som rörs, bara is och åter is och bergklackar här och var. Det är ombyte från vardagen här hemma, men inte är det många gossar som ids och som dristar på en så lång färd, inalles 50 km.

Utskrift gjord av Bertel Rosenström från handskrivet, icke undertecknat manuskript, författat av Rafael Sandell från Bengtsby, Storspiks (Sammils) – Vid utskrivningen har språk och stavning i någon mån modifierats och en del förklarande tillägg satts inom klammer.

Bra med fiber i coronatider

Vi lever som bäst i coronatider, en viruspandemi som berör hela jordens befolkning. Den började i liten skala i Kina i december/januari 2020 men spred sig otroligt snabbt på några veckor till alla jordens länder via människors omfattande globala resande. Pandemin har i de flesta länder gett upphov till undantagstillstånd, utgångsförbud, förbud för folksamlingar mm. Städerna är värst utsatta, tomma gator, på landsbygden betydligt mindre problem.

Det tråkiga med denna pandemi är, förutom att den har en otroligt snabb spridning, att den äldre befolkningen (de sk. +70) är illa utsatt med höga dödstal varvid sjukvården plötsligt blir överbelastad och skyddsutrustningen inte räcker till.

Coronatider här i landet betyder stängda gränser, inget flygande, färjor utan passagerare, stängda hotell och restauranger, stängda skolor och daghem, stängda service- och ålderdomshem, förbudet för folksamlingar och att äldre måste leva i en sorts karantän. Ett tag

var t.o.m. hela Nyland avstängt med polisbevakning vid alla gränsövergångar så att folk inte skulle flytta ut till stugorna (utanför Nyland). Allt det här har förorsakat en kraftig nedgång i ekonomin med omfattande arbetslöshet som följd när inkomsterna drastiskt sinat för speciellt service- och turistföretag och att människor inte får vara nära varandra.

Distansarbete har varit räddningen för de företag och institutioner som har kunnat utnyttja denna möjlighet. Också skolorna har skött undervisningen på distans och evenemang ordnas virtuellt. Den digitala trafiken har ökat explosionsartat och för de som har bra bredbandsförbindelse har det inte varit ett problem. Men speciellt på landsbygden kan det vara dåligt med tillgången till fungerande bredband. Många har valt att från den trånga stadsmiljön flytta ut till stugorna och då är det viktigt med bra bredbandsnät.

Vill man bo i skärgården gäller frågan; är man uppkopplad eller bortkopplad digitalt. Det vara svårt med den digitala

nätuppkopplingen ifall man inte har tillgång till fiberanslutning. På Emsalö har alla hushåll möjlighet att bli uppkopplade till ett fibernät rätt så fördelaktigt så ur den synpunkten är Emsalö ett bra ställe att bo på under och efter pandemin. Tänk att kunna distansjobba utan problem från sitt hus på ön.

Vi kommer inte att återvända till den värld vi var van med i början av 2020. Konsumtionsnivån blir lägre än förut vilket medför mindre jobbtillfällen eller högre skatter. Och en lång tid framåt hamnar vi att leva i det sk. tvåmeterssambället. Mycket kommer att ändra. Det kan kanske främst gälla resandet och turistandet – flyg, färja osv. – men också en snabb ändring till en digital och virtuell värld. En annan ändring kan vara en ökad utflyttning till landsbygden från trångboddheten i storstäderna.

Emsalö är "smart countryside" där man väl kunde bo. Det förutsätter att politikererna i Borgå skulle förstå det och ändra sin inställning till byggande och boende på ön. **BEbbe NYBERG**

Varning för hjortar!

Det sker exceptionellt mycket hjortkrockar på Emsalövägen. Älgkrockar igen mera sällan. På den kurviga Emsalövägen är det allt skäl att vara uppmärksam i synnerhet före och efter solnedgången samt på hösten.

Ordföranden för Emsalö jaktlag, Hans-Erik Orrenius: "På hösten rör sig hjortarna vid skymningen över vägen till åkrarna för att äta."

På en karta som polisen och viltcentralen tillsammans har publicerat syns hjortkrockarna som ett pärlband längs hela Emsalövägen, men Hans-Erik anser att hjortarna rör sig över vägen till stor del på samma platser, t.ex. just där vägen går nära en åker, äng eller annan öppen plats. De rör sig från skogen ut över vägen. Ändå kan de komma framför en var som helst.

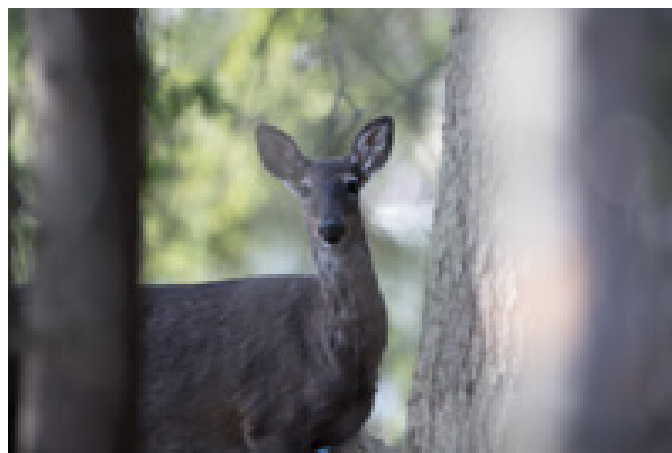
"På hösten gör också dåligt väder att sikten försämras. En orsak till krockarna är farten. Få anar hur snabbt en krock med en älg eller hjort kan ske", konstaterar Hans-Erik.

Erfarna bilister menar att man för att undvika hjortkrockar på Emsalö inte ska köra fortare än 60 km/h och att man i mån av möjlighet kör mitt på vägen som ger mera väjningsmån. Eventuellt kan också dimljus hjälpa då de lyser mera åt sidorna. Hjortens ögon reflekterar ljus, älgens ögon reflekterar inte. Älgen kommer nästan alltid framför en överraskande.

Hjorten förorsakar plåtskador, älgen mycket allvarigare skador. Hjortar syns på Emsalö allt mera bredvid vägen.

TRAFIs direktiv, om det sker en hjortkrock, är att alltid ringa 112 fastän djuret flyr in i skogen.

TAPANI MANSIKKALA

Utgivare: Föreningen Emsalö Byaråd r.f Redaktion: Bebbe Nyberg
Layout: Mi Helaskoski Översättning: Tapani Mansikkala